

คำอธิบาย

1.3 สิทธิและสวัสดิการสำหรับผู้สูงอายุ

หน่วยกิต

15 - 4 - 0

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

เป็นกฎหมายสูงสุดที่ใช้เป็นแนวทางปกครองประเทศ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีมาตรการสำคัญที่เกี่ยวข้องและครอบคลุมภารกิจ ที่ต้องดำเนินการพัฒนาผู้สูงอายุ ประกอบด้วย

แนวนโยบายพื้นฐานของรัฐ ได้ระบุให้รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจ 2 มาตรา คือ มาตรา 80(1) รัฐต้องสงเคราะห์ และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้ และมาตรา 84(4) รัฐต้องจัดให้มีการออมเพื่อการดำรงชีพในยามชราภาพ แก่ประชาชนและเจ้าหน้าที่ของรัฐอย่างทั่วถึง

สิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขและสวัสดิการจากรัฐ ในมาตรา 53 ระบุว่าบุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์ และมีรายได้ไม่เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับสวัสดิการ สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะอย่างสมศรี และความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐ

สิทธิในกระบวนการยุติธรรม มาตรา 40 (6) ระบุว่า ผู้สูงอายุย่อมมีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอย่างเหมาะสม และย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมในคดีที่เกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศ

บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินการพัฒนาผู้สูงอายุ ในมาตรา 281 ระบุว่ารัฐต้องส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นหน่วยงานหลักจัดบริการสาธารณะ และในมาตรา 283 ระบุว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ย่อมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และมีความเป็นอิสระกำหนดนโยบาย การจัดบริการสาธารณะ โดยคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศในส่วนรวมด้วย

พระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พศ. 2546

มีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2547 โดยตราขึ้นตามเจตนารมณ์ในมาตรา 54 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่ประสงค์จะให้บุคคลที่มีอายุเกิน 60 ปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ซึ่งในพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พศ. 2546 ได้ให้ความสำคัญ กับการคุ้มครองผู้สูงอายุ ให้ได้รับสวัสดิการอย่างเป็นธรรมและเสมอภาค เป็นหลักด้านสิทธิเสรีภาพโดยมาตรา 11 ได้กำหนดสิทธิของผู้สูงอายุที่จะได้รับในด้านต่างๆ รวม 12 เรื่อง และมาตรา 16 ให้ได้สิทธิในการลดหย่อนภาษีแก่ผู้อุปการะเลี้ยงดูผู้สูงอายุ ภายใต้กฎหมายฉบับนี้ จะช่วยให้ผู้สูงอายุ ที่ได้รับสิทธิต่างๆ รวมทั้งสิ้น 13 เรื่อง ครอบคลุมแนวทางการดำเนินงานพัฒนาผู้สูงอายุ 3 ด้าน คือ

สิทธิการได้รับบริการ การคุ้มครอง การส่งเสริม การสนับสนุนการพัฒนาผู้สูงอายุด้านสังคม ได้แก่ การบริการทางการแพทย์ และการสาธารณสุข เพื่ออำนวยความสะดวกรวดเร็วแก่ผู้สูงอายุเป็นกรณีพิเศษ การศึกษา การศาสนา และข้อมูลข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต การพัฒนาตนเอง สร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม การช่วยเหลือผู้สูงอายุ ซึ่งได้รับอันตรายจากการทารุณกรรม หรือ ถูกทอดทิ้ง การจัดหาที่พักอาศัย อาหาร และเครื่องนุ่งห่มให้ตามความจำเป็นอย่างทั่วถึง การสงเคราะห์เบี้ยยังชีพตามความจำเป็นอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม และการสงเคราะห์ในการจัดการศพตามประเพณี การได้รับบริการคำแนะนำ ปรีกษา ด้านกระบวนการยุติธรรม

สำหรับสิทธิสงเคราะห์เงินเบี้ยยังชีพได้ออกระเบียบคณะกรรมการผู้สูงอายุแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์การจ่ายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ พศ. 2552 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2552 โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิ ได้รับเงินเบี้ยยังชีพ เป็นผู้มีสัญชาติไทย อายุ 60 ปี ขึ้นไปไม่ได้รับสวัสดิการใดๆ จากรัฐ และไม่อยู่ในสถานสงเคราะห์ของรัฐ เป็นต้น โดยให้กรมส่งเสริมการปกครอง กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา จ่ายเงินเบี้ยยังชีพให้เป็นรายเดือนๆ ละ 500 บาท ตั้งแต่เดือน เมษายน 2552 เป็นต้นไป

สิทธิการได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนด้านเศรษฐกิจ ได้แก่ การส่งเสริมอาชีพ การฝึกอาชีพที่เหมาะสม และสิทธิลดหย่อนภาษี แก่ผู้อุปการะเลี้ยงดูผู้สูงอายุ

สิทธิการได้รับบริการด้านโครงสร้างพื้นฐานและบริการสาธารณะ ได้แก่ การอำนวยความสะดวกและความปลอดภัย แก่ผู้สูงอายุในอาคารสถานที่ หรือการบริการสาธารณะอื่น การช่วยเหลือด้านค่าโดยสาร ขานพาหนะ ตามความสามารถ และการยกเว้นค่าเข้าชมสถานที่ของรัฐ